

ПОЭТ АЛЕКСАНДР СЕЛИН

"Ончыко" журналын кодшо, латимше, номерешыже Александр Селинын "Шум йукым колеш шум гына" луман мураршашыже лекте. Кө шо-нен да кө пален нине почеламут-влаклан поэтын йуксö мурержо лияш пуралтын манын? Тусо ик стихыш-тыже илыш нерген шонкалышыла ав-тор шке дечше шке йодеш: "Эн шучкыжо мо ынде кодын?" Да вес корнышто шкеак вашешта: "Вүрше-рын йоммыжо гына". Моткоч чама-нен, чон коржын ойлаш перна: йол-ташнан вүршерже йоммо тат пешак писын, йөршынак вучыдымын толын шуо. Кочо увер шумышкына пүсö умдо семын керылте. Аяргымым, йулымым сенен кертде, Александр Васильевичын шумжö 2000 ий 16 де-кабрыште кечывалым кырым чарнен.

А.В.Селин (паспортышто возымо фамилийже — Селедкин) 1937 ий 23 апрельште Марий Эл, Волжск районысо Пöртанур ялыште кресаньык ешыште шочын. Йоча жапше сар ийлаште кушшо тужемле моло егын семынак эртен. 1955 ийыште Памар кыдалаш школым тунем пытарымек, тиде селасе клубым вуйла-тен, вара кум ий Совет Армий радамыште, Урал мландыште, служит-лен. Мöнгö пöртылешат, тентечысе воин-телеграфист "Волжский прав-да" газет редакцийыш кусарышылан пура, но шинчымашын кумда туняшкыже үжшö шумжö тудым Йошкар-Олашке конда. Тыге самырык поэт 1962 ийыште Н.К.Крупская лумеш Марий пединститутын студентше лиеш. Лу семестр шиждымын эртен кая, да 1967 ийыште А.Селин "Ма-рий коммуна" (кызыт "Марий Эл") газет редакцийыште ответственный секретарын алмаштышыжлан ышташ тунгалеш.

Тиде жап гыч уло илышыже редакционно-издательский да литератур-но-творческий паша дене кылдалтеш. Газетыште опытым погымек, Ма-рий книга издательствыш кусна, сылнымутан литератур шотышто кугу-рак редакторлан ышта. Тушечын Марий АССР писатель ушем правле-нийыш налыт: ондак ответственный секретарь, вара председателын алмаштышыже лиеш. 1989 ий годсек "Ончыко" журналым лукмаште тыр-ша: тун редакторын алмаштышыже улмыж годымат, отдел редакторлан ыштыме жапыштат ушанен пуымо сомылым кўлынак шуктен толеш.

Сылнымут дек изинек шўмангын. Икымше почеламутшо школышто ту-неммыж годым, 1953 ийыште, савыкталтын. Тўналтыш жапыште самырык авторын возымаштыже кугурак поэт-влакын сем ойыртемашт, темашт да образышт палдырненыт гын, вараракше Александр Селин шке йўк дене, тудлан гына келшышын муро семым онгарыме корныш шога-леш да мастарлык кўкшытыш кыртменак кўза. Тудо творчестваште чот верч, кугыт верч ок тырше, тўн верышке шонымаш келгытым, идей ку-атым шында, шкенжын образный шомакше дене тўрлў ийготан лудшын шўмышкыжў корным кычалеш. Да шукеж годым муэш.

1968 ийыште поэтын "Эрдене вашлиймаш" лўман икымше мурпогыжо савыкталт лектеш. Умбакеже марий сылнымут шўрлыкыштў "Тура ке-чывалым", "Лупс алга", "Энерйол" книгаже-влак, рушлашке кусарыме "Дальние версты" сборникше ешаралтыт. Нине мурпого кокла гыч каж-ныже авторын ылыш ончалтышыже пўсеммым да кумдангым, темати-кыже пойдаралтым, мастарлыкше кушмым ончыкта. Тидын годымак лудшо ег шижде ок керт: Александр Селин поэт лўмым кўшнў кучаш тырша, шулдан авторитетым ок поктыл, пуэн овартыме чапым ок кы-чал. Тыгай койыш тудын дек ача-аваж деч, кугезыж деч куснен. Ик по-челамутыштыжо арам огыл возен: "Иктаж еглан ыштен сенем гын по-рым, кондем гын мый пиалым весылан, манза тунам: "Тошкен авадын корным, ачаж гай лач". Лиеш шўм тич куан".

Александр Селинын поэзийже марий огыл лудшыланат палыме. Тудын почеламутлаже "Песня, ставшая книгой", "Венок Октябрю", "Йошкар-Ола", "Эрвий", "Дружба" сборниклаште, тыгак пошкудо республикласе сылнымут журналлаште савыкталтыныт. Поэт шкежат кусарыме сомыл деч торлен шоген огыл. Тудо руш, татар, чуваш, башкир, удмурт, мор-два, коми, финн, венгр поэт-влакын возымыштым марланген. Поэтын тыршымыжлан кўра курыкмарий сылнымутын классикше Никон Игнать-евын "Савик" романжын геройжо-влак олыкмарла попаш тўналыныт.

А.В.Селин 1981 ий гыч Писатель ушем член лийын, а 1996 ийыште туд-лан "Марий Эл Республикысе культурын заслуженный пашаенже" чап-лўмым пуымо.

Александр Васильевич Селин тыматле койышан, весылан кўранен але ўчим ыштен моштыдымо, айдемым пагалыше, шкенжым кугуэш ужды-мо, шочмо йылмым сайын пāлыше, йўратыше, тудын ончыкыкшо верч тургыжланыше, Поэт лўмым кўшнў кучышо ег, ўшанле йолташ ыле. Тыгак коদেশ ўмырешлан мемнан шарымаштына.

Марий Эл писатель ушем,
"Ончыко" журнал редакций.